HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

19 ianuarie 2012 *

„Regulamentul (CE) nr. 800/1999 — Articolul 15 alineatele (1) și (3) — Produse agricole — Regimul restituirilor la export — Restituire diferențiată la export — Condiții de acordare — Importul produsului în statul terț de destinație — Plata taxelor la import”

În cauza C-392/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Finanzgericht Hamburg (Germania), prin decizia din 8 iulie 2010, primită de Curte la 4 august 2010, în procedura

Suiker Unie GmbH – Zuckerfabrik Anklam

împotriva

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Levits, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a cincea, domnul J.-J. Kasel și doamna M. Berger (raportor), judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Suiker Unie GmbH – Zuckerfabrik Anklam, de P. N. Söhngen, Rechtsanwältin;

— pentru Comisia Europeană, de domnii P. Rossi și B.-R. Killmann, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 15 alineatele (1) și (3) din Regulamentul (CE) nr. 800/1999 al Comisiei din 15 aprilie 1999 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO L 102, p. 11, Ediție specială, 03/vol. 27, p. 187), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 444/2003 al Comisiei din 11 martie 2003 (JO L 67, p. 3, Ediție specială, 03/vol. 27, p. 209, denumit în continuare „Regulamentul nr. 800/1999").

2 Această cerere a fost prezentată în cadrul unui litigiu între societatea germană Suiker Unie GmbH – Zuckerfabrik Anklam (denumită în continuare „Suiker Unie"), succesoare a societății Danisco Zucker GmbH (denumită în continuare „Danisco Zucker"), pe de o parte, și Hauptzollamt Hamburg-Jonas (Biroul Principal al Vămilor din Hamburg-Jonas, denumit în continuare „Hauptzollamt"), pe de altă parte, având ca obiect o cerere de rambursare a unei restituiri la export pe care acesta din urmă o acordase Danisco Zucker sub forma unui avans.

Cadrul juridic

Regulamentul (CEE) nr. 3665/87

3 Articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul (CEE) nr. 3665/87 al Comisiei din 27 noiembrie 1987 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO L 351, p. 1) prevedea că un produs agricol pentru care se solicita acordarea unei restituiri diferențiate la export „este considerat importat atunci când au fost finalizate formalitățile vamale de punere în consum în țara terță". [traducere neoficială]

Regulamentul nr. 800/1999

4 În versiunea aplicabilă la data faptelor din acțiunea principală, Regulamentul nr. 800/1999, care a înlocuit Regulamentul nr. 3665/87, prevede în considerentul (17) că „trebuie făcută dovada că produsul în cauză este importat într-o țară terță; […] îndeplinirea formalităților vamale de import constă în mare parte din plata taxelor de import aplicabile pentru ca produsele respective să poată fi comercializate în respectiva țară terță".

5 Articolul 15 din acest regulament are următorul cuprins:

„(1) Produsele trebuie să fie importate în aceeași stare în țara terță sau într-una dintre țările terțe pentru care se aplică restituirea în termen de 12 luni de la data acceptării declarației de export; cu toate acestea, poate fi acordată o prelungire a acestui termen limită în conformitate cu articolul 49.

(2) Se consideră că produsele au fost importate în aceeași stare dacă nu există nicio dovadă de transformare a lor.

Cu toate acestea:

[…]

— produsele transformate anterior efectuării importului sunt considerate ca fiind importate în aceeași stare dacă respectiva transformare este efectuată în țara terță în care sunt importate toate produsele rezultate în urma acestei transformări.

(3) Un produs este considerat importat atunci când au fost finalizate toate formalitățile vamale de import și îndeosebi cele privitoare la colectarea taxelor de import.

[…]"

6 Articolul 16 alineatul (1) din acest regulament prevede următoarele:

„(1) Dovada finalizării formalităților vamale pentru punerea în consum este furnizată, la alegerea exportatorului, sub forma unuia dintre următoarele documente:

(a) documentul vamal sau o copie sau fotocopie a acestuia; […]

(b) un certificat de descărcare și import întocmit […] în conformitate cu normele stabilite în anexa VI capitolul III, utilizând modelul prevăzut în anexa VII; data și numărul documentului vamal de import trebuie să fie trecute pe certificatul în cauză."

7 Capitolul III din anexa VI la regulamentul menționat prevede la punctul 2, printre altele, că certificatele de descărcare și de import prevăzute la articolul 16 alineatul (1) litera (b) din acest regulament menționează de asemenea „verificarea faptului că mărfurile au fost supuse controlului vamal în vederea importului definitiv".

8 Articolul 20 din Regulamentul nr. 800/1999, cuprins în secțiunea 3, intitulată „Măsuri specifice de protejare a intereselor financiare ale Comunității", din titlul II capitolul 1 din acest regulament, prevede:

„(1) În cazul în care:

(a) există îndoieli serioase în privința destinației reale a produsului

sau

(b) există probabilitatea ca produsul să fie reimportat pe teritoriul Comunității, datorită unei diferențe dintre valoarea restituirii acordate pentru produsul exportat și valoarea taxei nepreferențiale de import care este aplicată pentru un produs identic la data acceptării declarației de export

sau

(c) există suspiciuni clare că produsul, în starea sa nemodificată sau după ce a fost transformat într-o țară terță, va fi reimportat pe teritoriul Comunității în regim de scutire vamală sau cu un cuantum redus de taxe vamale;

restituirea într-un cuantum unic sau partea de restituire menționată în articolul 18 alineatul (2) se va achita doar dacă produsul a părăsit teritoriul vamal al Comunității în conformitate cu articolul 7 și dacă,

(i) în cazul unei restituiri nediferențiate, produsul a fost importat într-o țară terță în termen de 12 luni de la data acceptării declarației de export sau a trecut prin operații de transformare sau prelucrare substanțiale în această perioadă, în sensul articolului 24 din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 [al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului Vamal Comunitar (JO L 302, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 5, p. 58, denumit în continuare «Codul vamal»)];

(ii) în cazul unei restituiri diferențiate în funcție de destinație, produsul a fost importat în starea sa nemodificată într-o anumită țară terță în termen de 12 luni de la data acceptării declarației de export.

Articolele 15 și 16 se aplică la importurile în țări terțe.

Autoritățile competente ale statelor membre mai pot solicita și dovezi suplimentare pentru toate restituirile, care să le convingă că produsul a ajuns în realitate pe piața terței țări importatoare sau a trecut prin operațiuni de transformare sau prelucrare substanțială, în sensul art. 24 din [Codul vamal].

[...]

(4) Alineatul (1) se aplică anterior achitării restituirii.

Cu toate acestea, restituirea este considerată necuvenită și va fi returnată în cazul în care autoritățile competente constată chiar și după achitarea restituirii:

(a) că produsul a fost distrus sau deteriorat anterior plasării sale pe piața unei țări terțe sau anterior transformării sau prelucrării sale substanțiale într-o țară terță în sensul art. 24 din [Codul vamal], atunci când exportatorul nu poate dovedi în mod satisfăcător pentru autoritățile competente că exportul s-a desfășurat în condiții economice care în mod normal ar fi îngăduit comercializarea produsului într-o țară terță, fără să fie încălcate dispozițiile celui de-al doilea paragraf din articolul 21 alineatul (2);

(b) că produsul se încadrează în prevederile unui acord de suspendare a taxelor din țara terță, la 12 luni după data exportării de pe teritoriul Comunității, fără ca în țara terță să fi făcut obiectul unei transformări sau prelucrări substanțiale în sensul articolului 24 din [Codul vamal] și că exportul nu a fost efectuat sub forma unei tranzacții comerciale obișnuite;

(c) că produsul exportat este reimportat pe teritoriul Comunității fără să fi făcut obiectul unei transformări sau prelucrări substanțiale în sensul articolului 24 din [Codul vamal], că taxa nepreferențială la import este mai mică decât restituirea acordată și că exportul nu a fost efectuat sub forma unei tranzacții comerciale obișnuite;

(d) că produsele enumerate în anexa V sunt reimportate pe teritoriul Comunității:

— după ce au fost prelucrate sau transformate într-o țară terță fără să atingă cuantumul de transformare prevăzut la articolul 24 din [Codul vamal], și

— se încadrează în categoria pentru care se aplică o taxă redusă sau zero, decât un cuantum nepreferențial la taxele la import.

[...]"

Codul vamal

9 Articolul 24 din Codul vamal prevede:

„Mărfurile în producerea cărora intervin două sau mai multe țări sunt considerate originare din țara în care au fost supuse ultimei transformări sau prelucrări substanțiale, justificată economic, efectuată într-o întreprindere echipată în acest scop și din care a rezultat un produs nou sau care reprezintă un stadiu de fabricație important."

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

10 Printr-o declarație de export din 16 mai 2003, Danisco Zucker a declarat la export către Lituania 23 000 de kilograme de zahăr alb și a solicitat ca Hauptzollamt să îi acorde în acest scop o restituire la export sub forma unui avans. Acesta din urmă a admis cererea respectivă prin decizia din 2 iunie 2003.

11 Prin scrisoarea din 29 august 2003, Danisco Zucker a transmis Hauptzollamt documente vamale lituaniene privind exportul în litigiu care, la poziția 37, priveau codul 5100 corespunzător unei „admiteri temporare cu reexport sub formă de produs compensator” fără plata taxelor la import. În Lituania, zahărul alb a fost transformat în băuturi răcoritoare, apoi a fost exportat către Letonia și Estonia.

12 Prin decizia rectificativă din 25 noiembrie 2003, Hauptzollamt a solicitat Danisco Zucker să ramburseze restituirea la export acordată sub forma unui avans, majorată cu 10 %, și anume, în total, 12 180,18 euro, pentru motivul că zahărul alb nu fusese pus în consum în Lituania și pentru că, prin urmare, condițiile de acordare a unei restituiri diferențiate nu erau îndeplinite.

13 După eșecul unei proceduri de opoziție, Danisco Zucker a intentat, la 2 noiembrie 2007, o acțiune în fața Finanzgericht Hamburg. Aceasta a arătat că, deși, conform articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 800/1999, produsul trebuie să fi fost importat în aceeași stare în țara terță, cu toate acestea, potrivit alineatului (3) al acestui articol, produsul respectiv trebuie să fie considerat importat atunci când au fost finalizate toate formalitățile vamale de import și îndeosebi cele privitoare la colectarea taxelor de import în țara terță. Potrivit acesteia, chiar dacă articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87 ar fi prevăzut că produsul nu este considerat ca fiind importat decât după finalizarea formalităților vamale de punere în consum în respectiva țară terță, în cauză ar trebui să se considere că, în măsura în care articolul 15 din Regulamentul nr. 800/1999 nu prevede „punerea în consum”, legiuitorul comunitar a renunțat în mod deliberat la a mai impune această cerință.

14 Danisco Zucker a susținut că întrucât termenul „import” nu este definit în mod legal, iar scopul restituirii la export este de a simplifica piața Uniunii a produselor în cauză, trebuie doar ca formalitățile vamale să fie respectate. În schimb, împrejurarea că au fost sau nu au fost plătite taxe vamale ar fi lipsită de relevanță.

15 În sfârșit, Danisco Zucker a obiectat că regimul de vămuire a produsului în țara terță nu putea diferenția după cum este vorba despre regimul de perfecționare activă în cadru sistemului de restituire a taxelor vamale sau, precum într-o situație asemănătoare celei din acțiunea principală, despre un regim suspensiv de drepturi. Curtea ar fi statuat deja că, pentru a dovedi importul, era suficient ca produsul să fi fost vămuit în regim de perfecționare activă în cadrul sistemului de restituire a taxelor vamale. Reclamanta, devenită între timp succesoarea în drepturi a Danisco Zucker, a solicitat, așadar, anularea deciziei rectificative din 25 noiembrie 2003, precum și anularea deciziei privind opoziția din 1 octombrie 2007.

16 Hauptzollamt, la rândul său, a decis respingerea acțiunii. Acesta a subliniat că, în speță, zahărul alb, care nu fusese vămuit decât sub un regim de perfecționare activă fără perceperea de taxe la import, s-a regăsit sub supraveghere vamală a vămuirii la terminarea perfecționării active, cu ocazia reexportării produselor compensatorii. Pentru acest motiv, zahărul alb nu a putut să fie comercializat în mod liber în țara terță.

17 În aceste condiții, Finanzgericht Hamburg a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Condiția privind obținerea unei restituiri diferențiate, prevăzută la articolul 15 alineatul (1) coroborat cu alineatul (3) din Regulamentul nr. 800/1999 […], mai exact finalizarea tuturor formalităților vamale de import, este îndeplinită în cazul în care produsul a fost supus în țara terță de destinație unor operațiuni de transformare sau prelucrare substanțială în sensul articolului 24 din [Codul vamal] ulterior vămuirii în regim de perfecționare activă fără perceperea taxelor la import, iar produsul rezultat în urma transformării sau prelucrării este exportat într-o țară terță?”

Cu privire la întrebarea preliminară

18 Prin intermediul întrebării adresate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 15 alineatele (1) și (3) din Regulamentul nr. 800/1999 trebuie interpretat în sensul că cerința privind obținerea unei restituiri diferențiate prevăzute de această dispoziție, mai exact finalizarea tuturor

formalităților vamale de import, este îndeplinită în cazul în care produsul a fost supus în țara terță de destinație unor operațiuni de „transformare sau prelucrare substanțială” în sensul articolului 24 din Codul vamal, ulterior vămuirii în regim de perfecționare activă, fără perceperea taxelor la import, iar produsul rezultat în urma transformării sau prelucrării este exportat într-o țară terță.

19 În această privință, trebuie să se constate că noțiunea „import”, astfel cum subliniază în mod întemeiat reclamanta din acțiunea principală, nu este definită în Regulamentul nr. 800/1999. Prin urmare, trebuie să se stabilească conținutul acestei noțiuni în contextul articolului 15 din acest regulament ținând seama, pe de o parte, de obiectivul urmărit de restituirea denumită „diferențiată” la export și, pe de altă parte, de cuprinsul dispozițiilor Regulamentului nr. 800/1999.

20 În ceea ce privește obiectivul restituirilor diferențiate la export, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că acestea au ca scop deschiderea sau menținerea deschiderii pentru exporturile Uniunii Europene a piețelor țărilor terțe vizate, diferențierea restituirii rezultând din voința de a se ține seama de caracteristicile proprii fiecărei piețe de import pe care Uniunea Europeană vrea să joace un anumit rol (a se vedea Hotărârea din 18 martie 2010, SGS Belgium și alții, C-218/09, Rep., p. I-2373, punctul 38 și jurisprudența citată).

21 Din această jurisprudență rezultă că rațiunea existenței sistemului de diferențiere ar fi încălcată dacă o simplă descărcare în țara terță a mărfii exportate în stare nealterată ar fi suficientă pentru a da naștere dreptului de achitare a unei restituiri (Hotărârea SGS Belgium și alții, citată anterior, punctul 39). Sistemul de diferențiere impune, dimpotrivă, astfel cum subliniază Comisia, ca produsul în cauză să atingă în mod efectiv și definitiv piața de destinație, în sensul că poate fi comercializat pe respectiva piață. Acest sistem se deosebește astfel de sistemul de restituire în cotă unică.

22 Cu siguranță, articolul 17 alineatul (3) din Regulamentul nr. 3665/87, care nu este aplicabil în speță, menționa chiar în mod expres în această privință, spre deosebire de articolul 15 alineatele (1) și (3) din Regulamentul nr. 800/1999, că trebuiau îndeplinite „formalitățile vamale de punere în consum în țara terță”. Cu toate acestea, pe de o parte, considerentul (17) al Regulamentului nr. 800/1999 prevede că îndeplinirea formalităților vamale de import în țara terță constă, în special, în plata taxelor la import aplicabile pentru ca produsul să fie comercializat pe piața respectivei țări terțe.

23 Pe de altă parte, articolul 15 alineatul (3) din Regulamentul nr. 800/1999 prevede că produsul în cauză nu poate fi considerat importat într-o țară terță decât dacă au fost finalizate formalitățile vamale de import „și îndeosebi cele privitoare la colectarea taxelor de import”. În sfârșit, anexa VI la acest regulament prevede în capitolul III punctul 2 că certificatele de descărcare și de import prevăzute la articolul 16 alineatul (1) litera (b) trebuie să menționeze de asemenea verificarea faptului că mărfurile au fost supuse controlului vamal „în vederea importului definitiv”.

24 Ținând seama de cele ce precedă, nu rezultă, așadar, că legiuitorul comunitar, prin adoptarea articolului 15 din Regulamentul nr. 800/1999, ar fi renunțat la cerința ca produsul importat să fi atins în mod definitiv piața țării terțe în cauză pentru a putea fi comercializat.

25 Or, trebuie să se constate că vămuirea unui produs sub un regim vamal al „perfecționării active” nu vizează comercializarea acestui produs pe piața respectivei țări terțe. Dimpotrivă, un astfel de regim vamal are ca obiect chiar scutirea de taxe vamale numai a mărfurilor care sunt introduse pe teritoriul național doar cu titlu temporar pentru a fi prelucrate, reparate sau transformate, iar ulterior reexportate (a se vedea Hotărârea din 4 iunie 2009, Pometon, C-158/08, Rep., p. I-4695, punctul 24).

26 În consecință, simpla vămuire a unui produs pentru care a fost solicitată o restituire diferențiată la export, în țara terță în cauză și sub un regim vamal al „perfecționării active”, nu poate fi considerată ca reprezentând un „import” în această țară terță în sensul articolului 15 alineatul (3) din Regulamentul nr. 800/1999.

27 Această concluzie nu poate fi pusă în discuție de faptul că produsul în cauză a făcut obiectul unei transformări substanțiale în sensul articolului 24 din Codul vamal în țara terță. În această privință, este suficient să se constate că alegerea regimului vamal al „perfecționării active” implică faptul că nici produsul în sine, nici produsul compensator care îl conține nu vor fi comercializate în respectiva țară terță.

28 Concluzia nu este repusă în discuție nici de argumentul potrivit căruia această interpretare a articolului 15 din Regulamentul nr. 800/1999 ar fi în contradicție cu articolul 20 din acest regulament, acest din urmă articol prevăzând că, în anumite cazuri, dovada transformării substanțiale a unui produs în sensul articolului 24 din Codul vamal poate înlătura suspiciuni privind respectarea condițiilor de acordare a restituirii la export.

29 Astfel, după cum a subliniat Comisia, articolul 20 din Regulamentul nr. 800/1999 urmărește, ca o clauză anti-abuz, un alt obiectiv decât cel de la articolul 15 din acest regulament. Respectivul articol 20 permite să se prevină o cerere de rambursare nejustificată a unei restituiri acordate deja în mod întemeiat, dar nu creează condiții noi sau chiar diferite pentru a obține o restituire la export. Acesta nu se aplică, așadar, în cazul în care, precum în acțiunea principală, ar rezulta de la bun început că nu sunt îndeplinite condițiile de acordare a unei restituiri la export.

30 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 15 alineatele (1) și (3) din Regulamentul nr. 800/1999 trebuie interpretat în sensul că cerința privind obținerea unei restituiri diferențiate prevăzută de această dispoziție, și anume finalizarea formalităților vamale de import, nu este îndeplinită atunci când, în țara terță de destinație, după vămuirea în regim de perfecționare activă fără perceperea taxelor la import, produsul a suferit o „transformare sau prelucrare substanțială” în sensul articolului 24 din Codul vamal și când produsul care rezultă din această transformare sau prelucrare a fost exportat într-o țară terță.

Cu privire la cheltuielile de judecată

31 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 15 alineatele (1) și (3) din Regulamentul (CE) nr. 800/1999 al Comisiei din 15 aprilie 1999 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 444/2003 al Comisiei din 11 martie 2003, trebuie interpretat în sensul că cerința privind obținerea unei restituiri diferențiate prevăzută de această dispoziție, și anume finalizarea formalităților vamale de import, nu este îndeplinită atunci când, în țara terță de destinație, după vămuirea în regim de perfecționare activă fără perceperea taxelor la import, produsul a suferit o „transformare sau prelucrare substanțială” în sensul articolului 24 din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului Vamal Comunitar și când produsul care rezultă din această transformare sau prelucrare a fost exportat într-o țară terță.

Semnături